

עטרת שלום

עלון שבועי שיע"י מוסדות קאמרגא בארה"ק – בנושאים כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הבירה 48 ירושלים
פרשת נח

בס"ד, עש"ק פרשת נח
ב' חשוון תשפ"ב – שנה י"ג גליון תקע"ט

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

הרה"ג מוצ"ש ר"ת	ירושלים	6:51	5:39
7:31	בני ברק	6:52	5:54
7:28	ניו יורק	7:24	6:08
7:36	מונטריאל	7:19	6:02

נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדִרְתּוֹ אֶת הָאֱלֹהִים הַתְּהַלֵּךְ נֹחַ (ו ט).

'ועתה אם תשא חמאתם ואם אין מחני נח
מספרך' (שמות לב לב) כמבואר בוהר הקדוש
(ח"א סו:) עה"פ 'ויחל משה' (שמות לב יא) עיי"ש.

משה רבינו מסר את נפשו מה שלא מסר בימי נח

וזוהו שאיתא בתיקון' (תיקון סט ק"ג) שהקדוש
ברוך הוא השתיל למשה בימי נח ולא
אצלה, ולכך בפעם הראשון נקרא איש צדיק
(בראשית ו ט), ואחר כך כשנסתלקה ממנו נשמת
משה, נקרא 'איש האדמה' (שם ט כ), ולכך אמר
משה 'מחני נח' כי באותו פעם בימי נח לא
התפללתי, אשר מטעם זה נקרא המבול 'מי נח'
(ישעיה נד ט), ולא מסרתי את נפשי עליהם
כדאיתא בוהר הנ"ל, אבל עכשו אמסור את
נפשי עליהם. וז"ש 'מחני' אותיות מ"י נ"ח, כמבואר
מאא"ז בספה"ק מגלה עמוקות (ואתחנן אופן קסו)
עיי"ש.

דברי חז"ל לשבח או לגנאי

וזוהו ג"כ כוונת חז"ל (סנהדרין קח). המובא כאן
ברש"י וז"ל: יש מרבנותינו דורשים אותו
לשבח, כ"ש שאלו היה בדור צדיקים היה צדיק
יותר. ויש שדורשים אותו לגנאי, לפי דורו היה
צדיק ואלו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב
לכלום.

ביאור דברי חז"ל לשבח או לגנאי

חיינו שהדורשים אותו לשבח משום שבאמת
רצה לתקן בני דורו כמבואר לעיל, אבל
משום שלא הלך במסירות נפש על בני דורו לכן
יש דורשים אותו לגנאי, שאילו היה בדורו של
אברהם לא היה נחשב לכלום. כי רואים אצל
אברהם אבינו שהלך במסירות נפש במלחמה
עם כדלעמך כדי להציל את לומ. והתיקון של
נח היה אצל משה רבינו כנ"ל והבן.

רעוא רדעיון תשס"ז לפ"ק

אור האוזן העליונה, כמבואר בעץ חיים (ע"ח
שער דרושי הנקודות פ"ב) ממרן האר"ז"ל, הטעם
למה שבעה מלכין קדמאין מתו, לפי שהיה חסר
מהם אור האוזן העליונה, ועי"ז נעשה כל ענין
שבירת הכלים ופיזור כל הרפ"ח ניצו"ק עיי"ש.
וזה המשך נח לבני דורו אורות האוזן שהוא
בחינת התורה, ועי"ז רצה לתקן את בני דורו.

נח תיקן את הי"ב שבטים העתידים לבוא

ועוד מספר התורה בשבחו ומעשיו הטובים של
נח, שהוא צדיק בגו' י"ב פעמים טו"ב,
רצה לומר דהנה נח היה כמו אדה"ר שהרי הוא
היה הראש והשורש של כל בני אדם שאחרי
המבול, וכמו שמבואר בתיקון' (ק:י) שנח היה
גלגולא דאדם קדמאה, ולזה מרמז כאן י"ב
פעמים טו"ב, כי רצה נח כבר לתקן את הי"ב
שבטים העתידים לבוא כי הוא השורש.

נח רצה להמשיך לבני דורו תשובה

תמים בגו' י"פ מ"מ, מרמז למ"ט שערי בינה
בחינת תשובה, שרצה להמשיכם ולעורר
את בני דורו.

נח רצה לתקן ולמנוע גלות מצרים

בדרתיו היינו דו"ר בגו' י"פ שם אה"ה, שהוא
המספר שנים שהיו בני ישראל בגלות
מצרים, שהרי בכל דור יש הענין של גלות
מצרים, כמו שכתב אא"ז הגה"ק רבינו רבי
יצחק יהודה יחיאל מקאמרגא זלה"ה בספרו
הקדוש היכל הברכה (בראשית דף קיז) וז"ל:
שיצאות מצרים היה מיום שנברא העולם,
ומיום שחטא אדם, עד היום הזה לצאת מוזהמת
היצר המורה על החמץ. וגם רצה נח לתקן
ולמנוע גלות מצרים.

נח לא מסר נפשו על בני דורו כמו משה רבינו ע"ה

אבל לא עלתה בידו משום שאת
האלהים התהלך נח לכד ולא מסר
נפשו על בני דורו, כמו משה רבינו שאמר

ב' פירושים ברש"י

פרש"י ז"ל הואיל והזכירו ספר בשבחו שנאמר
(משלי י ז) 'זכר צדיק לברכה'. ד"א למדך
שעיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים.
ועוד פירש רש"י עה"פ 'מכל הבהמה המהורה'
העתידה להיות מהורה לישראל, למדנו שלמד
נח תורה.

נח רצה לתקן ולהעלות את בני דורו

והביאור בזה יש לומר, שנח רצה לתקן
ולהעלות את בני דורו, כמו שפרש"י
עה"פ 'עשה לך תיבה' הרבה ריות והצלה לבניו,
ולמה הטריחו בבנין זה, כדי שיראוהו אנשי דור
המבול עוסק בה ק"ך שנה, ושואלין אותו מה
זאת לך, והוא אומר להם עתיד הקב"ה להביא
מבול לעולם, אולי ישובו. והיינו שרצה לתקנם
ולהדריכם את דרך הישרה של התורה הקדושה
ממה שהשיג נח בעצמו כנ"ל.

נח השריש לבני דורו שמיעת והטיית האוזן לתורה

ולפי כל זה יש לפרש אלה תולדות נח נח
היינו 'נח' בגו' או"ן, הכוונה בזה
שהתולדות של נח הוא מה שהשריש לבני דורו
שמיעת והטיית האוזן לתורה ומצוותיה,
כמאמרם ז"ל (קידושין כב:) על מי שלא רוצה
לצאת בשש, שצריך לרצוע אוזנו כמרצע, ואמרו
שם מה נשתנה און מכל אברים שבנוף, אמר
הקדוש ברוך הוא און ששמעה קולי על הר סיני
בשעה שאמרתי 'כי לי בני ישראל עבדים' (ויקרא
כה נה) ולא עבדים לעבדים, והלך זה וקנה ארון
לעצמו ירצע. והכוונה בזה כי קיום מעשה
המצוות תלויה בשמיעה ובהטיית האוזן לשמוע
ולהבין גודל מעלת קיום התורה ומצוותיה.

נח רצה לתקן את דורו מבחינת השבירה

ולכן אמרו חז"ל (ב"ר ל ה) נח נח נייחא
לעליונים נייחא לתחתונים. כי הייתה
השמיעה ג"כ נייחא לעליונים, והוא המשכת

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו זי"ע

והמתענג על ה' בתורה ומצות ניצול מכל אלה.

'זהר ח' מרבתינו יצחק אייזיק מקאמרנא

וְיִרַח הוֹי"ה אֶת רֵיחַ הַנִּיחּוֹחַ וַיֵּאמֶר הוֹי"ה אֵל לִבּוֹ לֹא אֶסֶף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאָדָמָה בְּעִבּוֹר הָאָדָם כִּי יֵצֵר לֵב הָאָדָם יַעַן מוֹנְעָרָיו וְלֹא אֶסֶף עוֹד לְהַכּוֹת אֶת כָּל חַי כְּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי (ח כא).

תיבות הוי"ה את ריח הניחוח הם מעמי זרקא מקף מונח סגול, מרמו לשמחה.

לפענ"ד נראה דהנה כתיב כאן מסורה. דין 'וירח ד' את ריח הניחוח' ואידך 'וירח את ריח בגדיו' (לפנן כו כז) ע"כ. שזה המעשה של נח היה בחדש מרחשון ע"פ חד מאן דאמר (ר"ה י). וידוע דזה החדש הוא חודש חוש הריח כמבואר כל זה בבני יששכר (מאמרי חדש מרחשון מאמר א). ומבואר שם עוד בבני יששכר ע"פ הילקוט מלכים (ס"ה קפד), דחינוך בית המקדש המקווה יהיה בחדש מר חשון בהחדש המיוחד ע"פ הדגלים למנשה, אותיות נשמ"ה, הריח שהנשמה נתנית ממנו, והחוש הזה לא נפגם בחטא אדם הראשון, ואז יהיה שמחה בעולם. וזהו את ריח הניחוח המעמים הם זרקא סגול, המרמזים על שמחה דעתידה להיות בחדש הריח מרחשון ע"י הניחוח, חינוך בית המקדש המקווה, ואז יקריבו קרבנות, וזהו וירח את ריח בגדיו היינו שבהודש הריח מרחשון, יתחנך הבית המקדש המקווה ליעקב אע"ה המקדש השלישי וזה מרמו מעם סגול. וגם מרמו בגדיו תחיית המתים שיתקנו מן בגד חלק הרע, לבוש חלק הטוב כנודע. ולכן נבחר מאמר (ח כ) ויעל עלת במזבח דוקא עולות כי חמאת הוא על החטא, ואז בעת שיצא נח מן התיבה היו צדיקים, משו"ה לא הקריב חמאת אלא עלת, בחינת יעקב שהיה עולה תמימה, מיטתו שלימה. ובוה שפיר מוכנת המסורה ריח הניחוח, ריח בגדיו שנאמר אצל יעקב, ריח בגדיו חינוך חודש חשון בית המקדש של יעקב.

פרי חיים' מרבתינו חיים יעקב מקאמרנא

וּתְבֵא אֵלָיו הַיּוֹנָה לַעֲת עֶרֶב וְהָגָה עֲלֶיהָ זֵית טָרֶף בְּפִיהָ וַיֵּדַע נַח מִי קָלוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ (ח יא).

אפשר לפרש שזה ידוע מחכמו"ל (ברכות גג) שכנסת ישראל נמשלו ליונה ע"ש. ומרף פירש רש"י הקדוש וז"ל: ומדרש אנדה (משלי רבה לא) לשון מוון, וגם דרשו חכמו"ל (ערוכות ח): בפייה אמרה יונה, יהיו מוונתי מורוין כוית בידו של הקב"ה, ולא מתוקן כרבש בידי בשר ודם. והתרגום פירש מרף תביר לשון שבירה. וזה הרמו ותבא אליו היונה הם בני ישראל, לעת ערב קודם ביאת משיח צדקינו קודם הגאולה שנמשל ליום, והנה עלה זית מרף לשון מוון, וגם לשון שבירה כמו שתירגם אונקלוס תביר, היינו שבני ישראל לא יהיו בקשתם על הפרנסה, ואדרבה הם ישברו ויתגברו על זה, רק כל בקשתם יהיה בפייה על התורה"ק שבעל פה. וידע נח זה צדיק יסוד עולם, כי קלו המים אין מים אלא תורה (בבא קמא פב). וגם קלו הוא אותיות קול, מרמו להקול קול יעקב' (בראשית כו כב) שהם התפילות ולימוד בתורה"ק, יותר חשוב אצלם מעל הארץ מהאמציות. ירחם עלינו הבורא עולם כרחמים ונושע בכל מיני ישועות אביה"ר.

'מעשה שלום' מרבתינו שלום מקאמרנא וְאֶסְפֶּת אֵלָיו וְהָיָה לָךְ וְלָהֶם לְאֻכְלָה (י כב).

ואספת עיין משנת חסידים בסופו, כשהשפע יורדת לצדיק, משפיע לכל העולמות בלתי עיכוב. וזהו ואספתו אליך אוי והיה לך ולהם לאלכלה.

'היכל הברכה' מרבתינו יצחק אייזיק מקאמרנא וַיְהִי הַמַּבּוּל אַרְבָּעִים יוֹם עַל הָאָרֶץ וַגַּ' (י"ו י).

המעם שהיה ארבעים יום למחות כל ארבע יסודית הרעים. אש כעם גאוה חימום ניאוף. מים תענוגים רעים מרורים לנפש. רוח להתהולל בהוללת דברים בטלים לשבח עצמו. עפר עצבות ועצלות וזהמת הנחש על חסרון תאות עולם הזה ועל חסרון התרחבות,

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

אֶךְ בְּשֶׁר בְּנַפְשׁוֹ דָמוֹ לֹא תֹאכְלוּ. וְאֶךְ אֶת דְּמַמְכָם לִנְפְשֵׁיכֶם אֲדַרְשׁ מִיַּד כָּל חַיָּה אֲדַרְשֶׁנּוּ וּמִיַּד הָאָדָם מִיַּד אִישׁ אַחִיו אֲדַרְשׁ אֶת נַפְשׁ הָאָדָם. שִׁפְךְ דַּם הָאָדָם בְּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפַךְ כִּי בְּצַלֵּם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם (ט ד-ו).

רצה לומר מי שבא לצדיק הדור עבור פרנסתו לבר, היינו לצורך דברים גשמיים לבר ולא לפרנסת הנפש כלל, אזי זה הנפש לא תאכלו לא יכול הצדיק להשפיע לו אפילו פרנסת הגוף, כי זה בלא זה למה לו פרנסה לאיש המנושם הזה, כי הגוף אינו בא לעולם אלא לתיקון הנפש, ואם אין לנפש איזה סיוע ותיקון מהגוף אזי אין בו שום שייכות לנפש, לזה אמר לא תאכלו.

ואך את דמכם לנפשותיכם אדרש מיד כל חיה אדרשנו ומיד האדם מיד איש אחיו אדרש את נפש האדם. ר"ל אמרו רז"ל (ירושלמי ברכות טז) אכין ורקין מעומין. כלומר אך את דמכם גוף הגשם לנפשותיכם לנפש השכלי שלכם אדרשו והוא עיקר לדרוש מה שנפש ישראל צריך שיהיה בתיקון השלימות, מיד כל חיה שהוא חיות רוחני של לימוד בתורה הקדושה ותפלה נכונה וכשירה לשמה, וכן עשיית מצות מעשים טובים ומדות טובות שהוא עיקר חיות רוחני לנפש וזהו מיד כל חיה אדרשנו.

וכן ומיד האדם השלם ג"כ יכול לדרוש ממנו האך צריך לתקן הנפש שלו, וכן מיד איש אחיו היינו אהבת חברים, שזה שאלתו היאך ומה צריך אני לתקן נפשי עד שיהיה לרצון עשיותי לפני אדון כל. וזהו מיד איש אחיו אדרש את נפש האדם במה יהיה לנפשי איזה תיקון השלימות.

וזהו עיקר הנסיעה לצדיק הדור, שישאל לרבו וכן לתלמיד חכם וכן לחברים המסתופפים בצל של רבם ללמוד אותם, וזוהו יכול לתקן נפשו מהתורה ואח"כ ממילא יהיה לו ג"כ השפעת פרנסה, אבל זה בלא זה אין לו ליסע ולדבק אצל צדיקי הדור הקדושים.

שוּפֵךְ דַּם הָאָדָם בְּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפַךְ כְּלוּמַר אַחַר שֶׁאִמְרָה לָךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁתִּדְרֹשׁ מִיַּד אִישׁ אַחִיו חֲבִירְךָ לְצוּרֵךְ תִּיקוֹן נַפְשְׁךָ, לֹא אִמַר הַכְּתוּב הַקְּדוֹשׁ אַח"כ שֶׁפֶךְ דַּם הָאָדָם ר"ל מְגוּדֵל אֶהְבֵּת חֲבֵרִים שִׁיְהִי בְהֵם, עַד שִׁיִּמְסֹר כָּל אֶחָד נַפְשׁוֹ וְגוֹפוֹ עַל חֲבִירוֹ אוֹהֵבוֹ, וְזוֹהוּ שׁוּפֵךְ דַּם הָאָדָם בְּאָדָם כְּמִסְרֵי נַפְשׁ וְגוֹף עִבּוֹר אֶדָם חֲבִירוֹ דָּמוֹ יִשְׁפַךְ כְּלוּמַר אֶפִּילוֹ שֶׁנִּרְשַׁם עַל חֲבִירוֹ אִיזָה גוֹר דִּין רַחֲמָנָא לִיצְלָךְ, וְעִבּוֹר גּוֹדֵל אֶהְבֵּת חֲבֵרִים שִׁישׁ בְּנִינֵיהֶם וְחֲבִירוֹ שֶׁל אִישׁ זוֹהוּ הֵם מוֹסְרִים נַפְשָׁם וְגוֹפָם עִבּוֹרוֹ שְׁלֹא יִהְיֶה עֲלָיו הַגּוֹר דִּין הוּא, מְבַטְלִים הֵם הַגּוֹר דִּין, כִּי בְּמִקּוּם שִׁישׁ אֶהְבֵּת חֲבֵרִים אֵין שְׁמֵן וּפְנֵעַ רַע יִכּוֹל לְשַׁלֹּט בְּתוֹכָם כְּנֹדַע מְמַדְרֵשׁ רַבָּה פ' נֵאֵ ע"ש.

כי בצלם אלהים עשה את האדם ר"ל בזה צריך לידע כל בר ישראל עד היכן צריך להיות אהבת חברים בין ישראל הקדושים כי הרי בצלם אלהים עשה את האדם, וכן עיין בדברי רבינו דודי איש אלקים מו"ה צבי מוידרשישבו זלה"ה בספרו עשה טוב ושם תמצא היאך ומה צריך להיות אהבת חברים, עד שכל אחד ימסור את נפשו על חבירו אוהבו ע"ש.

'בן בית' מרבתינו אליעזר צבי מקאמרנא

עטרת רז

דוי תורה מרבתינו זי"ע

וַיְהִי אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה אֶתֶּה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֶמָּה אֶרֶץ הַתְּבֵינָה חֲמִשִּׁים אֶמָּה רְחֵבָהּ וּשְׁלֹשִׁים אֶמָּה קוֹמָתָהּ (י"ו י).

נשמה שער כמבואר בפע"ה במצות ספירות העמר (פ'). ושלישים קומתה בחינות עולמות. והן הן בחינות עתיקא וועיד וחקל תפוחין רוא דמהינותא. וקומתה כתוב מלא ואו, להשוות קומתה לקומתו פנים בפנים, ובסוד (ישעיה ו ג) 'וקרא'א זה אה זה' ר"ת א"ך ר"חב ק'ומה.

'היכל הברכה' מרבתינו יצחק אייזיק מקאמרנא

ובין אלהותו יתברך (ע"ה דרושי אבי"ע פ"א), והן הן עולמות נשמות אלהות שהנשמות הוא הממוצע בין אלהות לעולמות, וכן הוא בפרשות האדם גוף צלם נשמה שבכל הדברים. והוא הוא שלש מאות אמה אר"ך התב"ה אך חסר אתון ואו מספר כת"ר אהב"ה, וכן מספר כת"ר אח"ד, בחינות אלהות, וחמשים שערי בינה רחבה בחינות נשמות, שיש לכל

והענין המבואר מדברי מרן הבעש"ט הקדוש שיש בכל דבור ותבה עולמות נשמות אלהותו יתברך. ובאמת ענין זה מראש אדם קדמון עד תחתיות עשיה, כי הנאצל הוא בחינות עולמות, והמאציל הוא אלהות, ובין זה לזה הוא הממוצע, והוא הכתר ממוצע בין הספירות, ואין סוף והתורה ממוצע בין העולם

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע

כללים בדין קבלו שדה לאריסות או לשכירות, בשותפין בחנות במלאכה ובסחורה. סימן רמה [א]

ישראל וגוי שותפין בשדה

א. אם קבלו שדה לאריסות או שכרו שדה מן האדון, אם מתחלה בשעת עשיית השותפות בשעה שנשתתפו התנו, הוי ליה כאלו יום השבת הוא של גוי, וכיון שאמר לו עמול וחרוש זורע בשבת, ותטול בשעת קצירה נגד עמלך בשבת ואני אעמול בחול, וכשחולקין אחר כך בשוה ובאו לחשבון, אין זה החשבון סותר התנאי^א, שאף לפי התנאי יכולין לחלוק בשוה, כיון שעבד ישראל יום שלם כנגד יום השבת, והתנו מתחלה מותר לבוא לחשבון ולחלק בשוה, דיום השבת שייך להגוי מתחלה, ויום החול שייך כולו לישראל, והשאר עובדין שניהם, וחולקין הכל שוה בשוה^ב.

בלא התנו בתחלת הקנין

ב. ואם לא היה התנאי בתחלת הקנין, אלא שאחר הקנין שקנו את השכירות או האריסות התנו, אז הגוי יטול שכר שבת לעצמו.

אם לא התנו כלל

ג. ואם לא היה התנאי לא בעת קנין ולא אחר כך בעת עבודה, אלא עבדו סתם זה בשבת וזה בחול, ואם בעת החלוקה

באו לחשבון אסור, ואם חלקו סתם מותר. וכל זה בשדה.

ישראל וגוי שותפין במלאכה ובסחורה

ד. אבל ישראל וגוי שותפין בחנות במלאכה ובסחורה^א, ומתנה שיהיה שכר יום בשבת לבדו אל הגוי, ויום חול לבדו לישראל, אפילו באו לחשבון, והיה שכר שבת של הגוי מאה ושל ישראל ביום חול שבעים, ונתרצה הגוי בסתם לחלוק בשוה מותר, כי הגוי מתנה נותן לו^ב.

מתי מועיל התנאי

ה. אבל אם היה קפידא, שאמר הגוי לישראל אתה ביום חול היה לך מנה ואני לא היה בשבת אלא תשעים מלא לי, ומכל שכן כשהישראל אומר לגוי בשבת היה לך מאה וביום חול לא היה לי אלא שבעים מלא ליה^א, הרי מוכח שזה התנאי לא היה אלא הערמה בעלמא^ב, ולפיכך אחר האמירה הזאת לא מהני עוד שום ריצוי ופיוס, אלא הגוי נוטל שכר שבת לעצמו וישראל נוטל יום חול כפי שהוא, ואין הגוי ממלא לו כלל, ואפשר כיון שנתגלה שהתנאי היה הערמה בעלמא בהכרח גוי נוטל יום שבת לעצמו והשאר חולקין בשוה, וכך הדעת מכרעת^ג.

מסגרת השלחן

ה. כן הוא בתשובת הגאונים בשם רב שרירא גאון. מובא ב'בית יוסף' (ד"ה וז"ל תשובת) בסוף התשובה: אבל אם באו לחשבון דאמר ליה את שקלת בחדא בשבתא מאה זוזי, ואנא שקלית בשבת צ' זוזי, מלא לי, וכל שכן אי בר ישראל תבע כהדין אסור. וב'מגן אברהם' (סק"ב) כתב: אבל אסור לחשוב עמו ולומר אתה נטלת בשבת מרובה ואני מועט, נחלק המותר. וכן הוא ב'ט"ז (י"ד) סימן רצד סק"כ).

ו. כך כתב הרמב"ד (ע"ז כב. ד"ה ואם באו). מובא בר"ן (ספ"ק דע"ז): ודאמרין ואם באו לחשבון אסור, רש"י ז"ל פירש דמילתא באפי נפשיה הוא כמו שכתבתי למעלה, אבל הרמב"ד ז"ל פירש דאהתנו מעיקרא קאי, כלומר אע"פ שהתנו אם אמרו אחר כך שיביאו לחשבון ותהא חלוקתן שוה אסור, דכיון שבאו לחשבון אשתכח דתנאי דמעיקרא הערמה בעלמא הוא. ע"כ.

ז. כך כתב ב'ש"ע הרב' (ס"ד): אבל אם באו לחשבון אחר כך, שאמר הנכרי לישראל אתה נטלת בלבדך בחול מנה, ואני נטלתי בשבת צ' זוזי, מלא לי עד שיהיה לנו חלקים שוים, וכל שכן אם אמר כן הישראל להנכרי, שנמצא התנאי שהתנו בתחילה שיהא שכר השבת להנכרי בלבדו, הן רב הן מעט, לא היה אלא הערמה בעלמא, אלא הנכרי התעסק בשבת גם בעד הישראל ובשביל זה התעסק הישראל בחול גם בעד הנכרי, לכן הם חולקים אחר כך בשוה, ונמצא שגם הישראל נוטל שכר שבת, ונטלו שלא בהבלעה, שהרי מזכיר לו את יום השבת בפירושו, לפיכך צריך שיניח להנכרי שיטול לעצמו אם ירצה שכר כל השבתות ואחר כך יחלוק עמו בשוה. ע"כ.

א. דעת רבינו לחלק בין שדה לחנות, דבשדה אין החשבון סותר התנאי, ולכן מותר בהתנו ובאו לחשבון אחר כך, וכדמסיים בסוף הסעיף וכל זה בשדה. ובסעיף ד' דמירי בחנות, סובר דאם באו לחשבון אחר שהתנו, מוכח דהתנאי לא היה אלא הערמה בעלמא, והחשבון סותר התנאי. וכן מבואר ב'ש"ע הרב' (ס"ג ס"ד) ועיין שם ב'קונטרס אחרון' (סק"א) שמבאר הדברים באריכות.

ב. כן הוא דעת רש"י (ע"ז כב. ד"ה ואם באו לחשבון) שפירש הא דתני ואם באו לחשבון אסור לאו אהתנו מתחילה קאי, אלא בהתנו מתחילה מותר אפילו באו לחשבון אחר כך. וכן הוא דעת התוספות (שם ד"ה ואם באו). וראה ב'ט"ז (סק"ב) שכן הוא דעת הרמב"ם (פ"ו משבת ה"ז). ועיין במש"ב (סק"ה) ובש"ע"צ (סק"ד).

ג. בלשון הרמב"ם (פ"ו משבת ה"ז) איתא: או בסחורה או בחנות. ומשמע דסחורה וחנות הם שני דברים נפרדים. אבל הר"ן (ע"ז ז). העתיק לשון הרמב"ם או בסחורה בחנות. וה'בית יוסף' (ד"ה ומ"ש רבינו וכן יראה) וכן בלשון הש"ע (ס"א) או שהם שותפין בחנות בסחורה. וכן משמע מלשון הבית יוסף לעיל (ד"ה ואם לקחו השדה) שחשב שדה וחנות ומלאכה, ולא הזכיר במיוחד גם סחורה, משמע שסחורה וחנות הם דבר אחד. והטור השמיט לגמרי או בחנות.

ד. כך כתב הב"ח (י"ד) סימן רצד אות י' ד"ה ישראל וגוי), מובא ב'אליה רבה' (סק"ב) בתוך דבריו: וטעמא כיון דהתנה מעיקרא הוי כנותן לו מתנה.

עטרת תפארת

עובדות וסיפורים מרבוותינו זי"ע

וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם וַיִּרְבּוּ מְאֹד עַל הָאָרֶץ וַתִּלָּךְ הַתֵּבָה עַל פְּנֵי הַמַּיִם: (ת"י)

מֵאָה זְהוּבִים] לַפְּדִיּוֹן, וַיִּכְרֵד הַיּוֹם שְׁלֹג גְבוֹהַּ כְּגֹבַהּ עֹנָה תְּהֵא. וַנִּתֵּן הָאִישׁ הַפְּדִיּוֹן. לַפְּנוֹת עָרַב בְּשַׁעַת הַשָּׁבַע בְּרִכּוֹת תְּמָהוּ בִּינֵיהֶם הָאֲבָרְכִים הַנִּיל הָרִי אֵין שׁוּם זָכָר לְשֹׁלֵג. שְׁלַח רִבְנֵו זִי"ע לְרָאוֹת פְּחוּץ אִם כָּבֵר יוֹרֵד שְׁלֵג, וְחִזְרוּ וְאָמְרוּ שֶׁהַתַּחִּיל לְרִדֹת פְּחִזְקָה שְׁלֵג, וְצָנָה רִבְנֵו זִי"ע לְהִבְיָא הַעֹנָה, וְהִתְיַדִי מִמְאָרְמְרוֹשׁ אָמַר שֶׁהַשְּׁלֵג הוּא עוֹד גְבוֹהַּ מִהַעֹנָה, וַנִּתֵּן מִשְׁקָה לְרַב.

'שלשלת קאמרנא'

לְאַחַר מִפְּן רִבְנִים. הִבְיָא בַּעַל הַפִּיַת אֶחָד מִקְאָמְרָנָא לְפָנֵי רִבְנֵו עֹנָה לְפָה, גְבוֹהַּ וְלָבָן מְלֻמְלָלָה, פּוֹן גִּינְאָסִין צִיקְעַר [מִסְפָּר נָמֵס]. וְאָחֲרֵי כֵן נִגְשׁ וְהוֹדִי אַחַר מִמְאָרְמְרוֹשׁ וְאָמַר לְרִבְנֵו זִי"ע, הַיּוֹת וַיֵּשׁ לוֹ הַרְבֵּה עֲצִים בְּהָרִים, הִיָּה רוּצָה שְׁאֵרֵד שְׁלֵג כְּדֵי שְׁיֻכַּל לְהוֹבִיל אוֹתָם, וְאִם לֹא יִכְרֵד שְׁלֵג אֵינֵו יוֹדַע מַה יַעֲשֶׂה עִם כָּל חוֹבוֹתָיו. וְשָׂאֵל לוֹ רִבְנֵו זִי"ע וְהִרְאָה עַל הַעֹנָה וּבְשֵׁלֵג גְבוֹהַּ כְּזֶה דֵּי? וְעָנָה לוֹ הָאִישׁ דֵּי וְהוֹתִיר. וְאָמַר רִבְנֵו זִי"ע יַעֲבֵ אַ הוֹנְדְּעָרְטֵעַר [תְּבִיָּא

לְמַחֲרַת תְּתַנַּת הָרַב הַצִּדִּיק רַבִּי פִּינְחָס נֶתַן מִרִידִיק זְצִ"ל, בְּנֵו הַצִּעִיר שֶׁל רִבְנֵו הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר צְבִי מִקְאָמְרָנָא זְלָה"י זִי"ע, בְּבִקָּר אַחַר הַתְּפִלָּה שֶׁשָׁב הָרַבִּי זִי"ע בֵּי זֵיין גִּינְעִיגֵין טִישְׁל, וְלָגֵדוּ שֶׁשָׁב הַמַּחֲתָן זְקָנָה שֶׁל הַפְּלָה, מִפְּיֵוּן שְׁאֲבִיָּה הַצִּדִּיק רַבִּי נִפְתָּלִי חַיִּים מְדִזְקוֹב זְצִ"ל הִיָּה בְּאָרְץ יִשְׂרָאֵל, לָכֵן הַסְּפָא הָרַב הַקְּדוֹשׁ רַבִּי מִשֶּׁה אוֹנְגֵר תְּתַנֵּו שֶׁל מְרֹן הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ רַבִּי חַיִּים אֲבִ"ד סָאנֵו זְצוֹק"ל הִיָּה הַמַּחֲתָן הַעֲקָרִי. לְגַדֵּס עֲמֵדוּ פִּמָּה אֲבָרְכִים כְּדֵי רֶאפְשִׁיץ תְּלַמְיָדִי חֲכָמִים, שְׁנִים מִהֶם הִי

עטרת החסידות

מספרי רבותינו הקדושים ז"ע

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נַח נָח אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדֹרֹתָיו (בראשית ו ט).

השפעת הצדיק לבני דורו

והעשיות והנאות עולם הזה באל עולם, כי הכל הולכין אחר הראשית, [וכיון שגילה בפעם הראשון שכל כוונתו להעלות נפש כל חי לאל עולם, אז כל מה שיש לו מפירות ותבואת הארץ הכל נתקנו ונתבררו, והוא סוד דורון של תלמיד חכם, והבינהו מאוד. כי יש בכח הצדיק לתקן הכל, וכל מה שיש לאדם הזה נתקן בדורון הזה, וזה היה עבודת הבעש"ט זכותו יגן עלינו עם תלמידי תלמידי, כי לפעמים הצדיק עובר במקום אחד באיזה יחוד שמו יתברך ובמחשבה קדושה, ומתקן כל עשבי השדה.

אוצר החיים' שמות דף קצט.

הצדיק הוא לב כל ישראל

ועי"ז מרגיש את מחשבות כל אחד

אמר מרן הריב"ש והוקשה, (דגל מחנה אפרים ואתחנן) למה אמר שמואל (ש"א טו ב) 'איך אלך, למה לא קשיא לו אלא הליכה, הרי באמת בהליכה אין שום סכנה, כי מי יודע [על] מה שהוא הולך, ועיקר הסכנה הוא [ה]עשיה שימשח את דוד למלך ושמע שאול'. והיה לו לומר 'איך אעשה ושמע שאול, ועוד מה זה עצה יעגלת בקר תקח בידך' (שם), ובלא זה וכי יודע איש מה עשיות שמואל בבית לחם, הרי תמיד סובב את כל הארץ להוכיח את ישראל, ועוד כמה קושיות.

ותירץ מרן הקדוש הריב"ש טוב, שהמלך הצדיק הוא לב כל ישראל, ובניקל לו להרגיש כל מחשבות של כל אחד מה שרוצה לעשות, לכך חשש שמואל הרבה אל [ה]הליכה, שבוודאי ירגיש שאול המלך מה שבליבו, אבל על העשיה ועל החזרה לא חשש שמואל, שכיון שנמשח דוד, הרי דוד הוא המלך ולא שאול, ולא ירגיש עוד שאול כלל, כי סר ממנו כח המלוכה והמדריגה של שמן המשחה להרגיש מה שבלב כל אחד. לכך אמר לו 'עגלת בקר תקח', ויהיה מחשבה של הליכה על הקרבות הקרוב ולא על משיחות דוד, ולא ירגיש שאול כלל דבר פלאי.

זוהר חי"ב דף תא:

אהבת ישראל של הצדיק

אמר מרן הקדוש הריב"ש טוב להרב מקאלמיי, תדע, שהקל שבקלים אני הרבה אוהב אותו יותר ממה שאתה אוהב את בןך יחידך. 'היכל הברכה' דברים דף קפא.

ע"י ניצוץ משה רבינו שיש לצדיק יש לו אהבת ישראל והתחברות באהבה לכל הצדיקים

וגם עד דור הזה, מי שרוצה לעלות במעלות קדושים וטהורים, לדבק נפשו באמת באל עולם בלימוד תורה לשמה וברזי התורה בספר הזוהר, עומדין עליו ערב רב דאתלבש בהון ס"מ ימ"ש, ומדברין כל הרעות עליו, לשון הרע מה שלא יעלה בלב צדיק אף בגילגול [ה]עבר, ומצערין אותו, והם נקראין 'מדנים וחברי' (משלי כא ט), כמו שבקדושה מי שזוכה לניצוץ נשמת משה יש לו אהבת ישראל, ואוהב ומחבר עצמו באהבת אמת בכל הצדיקים, כן הרשעים אלו נקראים 'מדנים וחברי', כמבואר בזוהר שהם בקליפה טמאה נגד חברותא דיחודא עלאה, והם נגדם בשער החמשים של הטומאה רשעים 'עד נצח לא יראו אורי' (תהלים מט כ).

'היכל הברכה' במדבר דף קצה.

ומזה נתפשט קדושתו על כל בני אדם, כטעם מי שיש בידו למחות (עבודה זרה יח.), שביאר מרן הבעש"ט (תולדות יעקב יוסף כי תצא אות ג) שיתפשט קדושתו וחיות אלהותו אור המתוק על כל בני אדם, שירגישו הכל הארה נפלאה בנפשם ('למחות' הוא לשון התפשטות).

והם הם המקדשין שמו הגדול ברבים, שהם מודין ומברכין ומתענגין על ה' ועל תורתו בתשוקה והארה נפלאה. והוא צריך לדקדק מאוד במעשיו, שבדבר קל יסתלק ממנו הארה נפלאה הזאת, ויגרום היזק גדול להדבקים אליו ואל שורש נשמתו, וזה חילול השם שנסתלק האורות אור אין סוף המחיה את הכל. והשומר נפשו אף בינו לבין עצמו, שימשיך על נפשו הארות אור אין סוף בכל רגע, הוא המקדש שמו ברבים וגורם יחודים עליונים.

אוצר החיים' ויקרא דף ריד.

הצדיק מרוב אהבתו אינו רואה שום פחיתות באדם אבל האמת צדיק אמת שנשמתו שורפת כמו אש לוהט, באהבה וחיבה ובלב שמה, ואינו רואה שום פחיתות באדם, הוא רוצה להשפיע לכל העולם מאור הזה, ואוהב כל ישראל כבבת עין. ויש צדיקים גמורים שעובדין מיראה, אינם מקושרים כל כך עם אהבת ישראל במדריגה גבוהה, תנועות של זה הצדיק האהוב הוא לפעמים לשחוק בעיניהם, 'שמחו צדיקים בהשם' (תהלים צז יב).

נתיב מצותיך' נתיב התורה, ג

הצדיק אינו רואה רע על שום בר ישראל ועל בנו ויאמר אליהם לא כי ערות הארץ באתם לראותי (בראשית מב יב). 'לראותי מלא וא"ו. כי לא [נכתב] שקר בתורה, אלא ברוח הקודש ראו את ערות וראש של כל אחד. וצדיק גמור אינו רואה שום רע על שום בר ישראל.

'היכל הברכה' בראשית דף רלו.

ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם' (בראשית לו ב). כל רעה שהיה רואה באחיו בני לאה היה מגיד לאביו, שהיו אוכלין אבר מן החי וכי' (רש"י). הענין היה בדקות... ואם תקשה לך, מפני מה לא ראה יעקב, הרי יעקב [היה] יותר למעלה מיוסף. [אלא] הענין, אמר הקדוש רבי מיכל מזלאטשוב בשם רבו מובהק מרן הקדוש, שמיום שרימה עשו את יצחק, גרם שאין שום צדיק יוכל לראות על בנו שום דבר רע. הצדיק עם בניו וכך היה בכאן, יוסף ראה בעולמו נכתב עליהם אבר מן החי, על שאין אוכלים בכוונה להעלות הטוב ונדבק בהם הרע, ובעולמו של יוסף נחשב להם כאבר מן החי, וכן עריות היו בדקות גדול, וסיפר לאביו שיוכיח אותם ואין בזה לשון הרע, כמעשה דחייא בר רב עם רב הונא [לרצון טז:], וכך הוא האמת, ויוסף חטא בזה בדקות שהיה לו לדון אותם לכף זכות.

זוהר חי"ב דף שמה:

ביחודיו ובמחשבותיו מתקן את כל הבריאה

אבל באמת לאו כל מוחא סביל דא, שיהיה נפשו דבוקה באל עליון, לעשות עם כל הדברים שבעולם יחודים וקישוטים וצירופים, והאל יתברך ברוב אהבתו לעם הקודש ציוה להביא ביכורים למקדש, וזוהר עושה יחוד גדול ונורא להעלות נפש כל חי, ועל ידי מצוה זאת נקשרים כל החפצים

הצדיק בדברי תורתו בהכנעה

משתתף עם כל נפש ומחזירן למוטב

'תמים היה בדורותיו וגו' (בראשית ו ט). שהיה [נח] מתלבש בשמונה בגדים, שהיה מוכיח אותם, ונטלו הם חלק הרע שלו, והוא נטל חלק הטוב שלהם, ונעשה 'תמים בדורותיו'. וזה לאו דוקא שמוכיח בדיבור ויהיה דרשן, אלא שבהתקשרות שלו עם נפש כל חי בעת אמירות הדיבורים שלו עד כלות הנפש בהכנעה ובביטול כ'איך', בלב נשבר וכנעו, ומשתתף עצמו עם כל נפש חי, אזי אם הם חוזרין בתשובה טוב. ואם לאו, נוטל מהם הטוב, ונותן להם הרע שלו כידוע, ולא תתפשט בזה.

'היכל הברכה' בראשית דף סד:

דברי תורתו ותפלתו של הצדיק

מאיר להדביקים בו שלא יחטאו

אמר רבי טרפון. העבודה אם יש בדור הזה יכול להוכיח. אמר רבי אלעזר בן עזריה. העבודה אם יש בדור הזה יכול לקבל תוכחות וכו' (תורת כהנים קדושים פ"ד). שמעתי מאת הרב אור שבעת הימים מלובלין, דדיקדק האי מאן דרחמין ליה בני מתא, לאו משום דמעלי טפי, אלא משום דלא מוכח להו במילי דשמאי (כתובות קה:). ודיקדק רבינו ה"ל, וכי במה מוכיחין, [האם] במילי דארעא, למה נקט במילי דשמאי, שהוא דבר פשוט דתוכחה במילי דשמאי הוא.

ואמר רבינו ה"ל, שצדיק האמיתי הלומד ועושה, הלומד בדביקות גדול באור השכינה, אותן מילי דשמאי שהוא אומר לפני האל יתברך, הם בעצמן נעשים מוכיחין, להוכיח ולעורר את לב הרשע בתשובה. ואותו הצדיק שונאין לו כל בני דורו, שאם אינם חוזרין על ידי מילי [ד]שמאי שלו בתשובה, הוא לוקח מהם הטוב, כל חלקם שיש להם בגן עדן. ויש הלומד ואינו עושה, מדבר ואינו מקיים כגולם, אותו רחמין לו בני מתא (אוהבים אותו בני עירו). עד כאן דבריו ושפתיים יישק. ורבי טרפון מוקן על דורו שאין בהם מדריגה ה"ל, שאינו יכול להוכיח כמדריגה ה"ל. ורבי אלעזר בן עזריה אמר שאין זה חיסרון מהצדיקים אלא שהוא חיסרון מהדור שנטמטם לבם, וחזו יקררה דאורייתא ואינם חוזרין (ברכות יז:):

עשירית האיפה' דף קטו:

צורך גאון קדושה

כדי להמשיך ישועות על ישראל

שמעתי מאמנו"ר מובהק הרב הקדוש זלה"ה, שסיפר לי בשם רבינו רבי אלימלך זלה"ה מליזענסק, שכל ימיו היה חופש בדרכי השם יתברך להיות בשפלות הרוח אין ממש, בלי שום ישות גשמיות. אלא כשבא לפניו איזה ישראל להושיע לו לצרכיו, אז היה מתגבר באיזה ישות קדושה, ואמר, אני יכול להושיע לישראל בתפילתי ולא אחר, וכך היה מנהגו כל ימיו...

'בן ביתי' תהלים מא, ב

הצדיקים מוסרין עצמן על קידוש השם וזוהר

ממשיכין קדושה עליהן ועל כל ישראל

הצדיקים המוסרין עצמן על קידוש השם, בכח בקריאת שמע, ובפועל על התורה ועל המצוות, 'נפשי יצאה בדברו' (שה"ש ה ו) בגודל אהבה וחיבה, וממשיכים קדושת ואור אלהי על עצמם,